

A munkaadónak a betegségi biztosítási járulékokon felüli felelőssége a kötelező betegségi biztosítás segélyeiért.*)

Irta: Dr. Iványi Lajos kir. táblabíró.

A kötelező betegségi biztosítás jogterületén természetes és általános érvényű jogszabály ugyan, hogy a munkaadó a biztosítás segélyezési költségeit csak a biztosítási járulékok fizetése útján viseli, — ez a szabály mégis csak arra az esetre vonatkozik, amikor a munkaadó az előírt bejelentéseket és a szükséges igazolásokat késedelem és hiány nélkül, valamint a valóságnak megfelelő adatokkal teljesíti, továbbá ha a biztosított betegségének előidézése tekintetében a munkaadót vagy megbízottját szándékosság vagy a hatóságilag elrendelt óvintézkedések mellőzésében nyilvánvaló gondatlanság nem terheli.

Az 1927: XXI. t.-c. (T.) irányú rendelkezéseinek célzata és indoka a betegségi biztosítás segélyezései tekintetében abban nyilvánul, hogy minden munkaadó teljes mértékben viselje azt a kockázatot, amelyet a bejelentési kötelezettség elmulasztásával, illetve az egészben vagy részben jogosulatlan segélyezésre módot adott egyéb magatartásával, vagy a fentebb említett szándékos vagy minősített gondatlan cselekedetével a biztosító Intézetre hárított.

A biztosításra kötelezett munkábalépésének elmulasztott vagy elkésztett bejelentése akkor létesíti a biztosítási járulékokon felüli felelősséget, ha a munkaadó a T. 129., 131. és 132. §-aiban előírt különböző bejelentési módokra megszábotott időhatáron belül nem teljesíti a bejelentést, a biztosított betegségyézési igénye pedig a bejelentés teljesítése előtt megnyílik. Következik ebből, hogy a megtérítési felelősség akkor is létrejön, ha a segélyezési igény a bejelentési határidőn belül nyílt meg, de a bejelentés a bejelentési határidőig nem teljesített, illetve csak azon túl teljesített. Ha viszont a bejelentés az arra nyitvaálló határidőn túl érkezett is az Intézethez, az egymaga csak akkor vonja maga után a megtérítés kötelezettségét, ha a segélyigény megnyílása a bejelentés érkezése előttre esett. Oly esetben, amikor a bejelentés elkésztetten és a segélyigény megnyíltával egynapon érkezett az Intézethez, a vélelem — a balesetből eredő megbetegedés esetét kivéve — amellet szól, hogy a segélyigény megnyílása a bejelentést megelőzte, mert a baleseti eredetű betegség kezdő időpontja percnyi pontossággal is megállapítható, de ugyanez kizártnak tekinthető a természetes úton előálló megbetegedéseknél. (XVII. 1765/1930., XIX. 3015/1930., XVII. 3273/1931.)

A T. 129. §-a az egyéni bejelentések rendszerében a

*) A szövegben közölt határozatok közül az I—IV. tanácsi számokkal jelöltek a volt kir. Munkásbizt. Felsőbírósnak, a XVI—XX. jelűek pedig a Bpesti kir. Itélőtábla gyakorlatát tüntetik fel.

bejelentésre 8 napos határidőt szab, de ez nem érthető akként, hogy csak a 8 napot meghaladó munkaviszony lenne bejelentendő. Kétségtelenül nem terjed ki a munkaadó megtérítési kötelezettsége a bejelentés — ez esetben jogszerű — mellőzése esetében sem a munkavállaló oly betegségének segélyezési költségeire, amely már a munkábaállítás előtt is nemcsak lappangott, de gyógykezelést is szükségessé tett és amely betegség elhallgatásával és a munkára képtelenség tudatában állott a munkavállaló szolgálatba. (XVI. 9587/1933.) Ugyancsak nem felelős a munkaadó a munkabálingását követő napon öngyilkosságot elkövetett munkavállalója segélyezéséért sem, mert a munkabálingást röviddel követett öngyilkosságból következethető, hogy a munkavállaló szándéka nem irányult komoly szolgálati viszony megteremtésére s így bejelentendő nem is volt. (III. 799/1930.) Ha továbbá a betegség már a késedelmes bejelentés előtt lappangott is, de ez a munkavállaló munkabálingását nem befolyásolta, elkésett bejelentés esetében sem felelős a munkaadó annak a segélyezésnek a költségeiért, amelyre az igény csak az egyébként elkésett bejelentés után nyílt meg. (I. 375/1922.)

A bejelentésre nyitvaálló 8 nap számításánál a munkabálingás napja figyelmen kívül hagyandó (I. 83/1929.), ha pedig a 8. nap vasárnapra esik, a bejelentés a legközelebbi köznapon is késedelem következménye nélkül teljesíthető. (II. 923/1928., II. 998/1929., I. 83/1930., XVIII. 1677/1931., XIX. 578/1932.) A bejelentés egyébként már annak 8 napon belül póstára adásával teljesítettnek tekintendő, ha az Intézethez a 8 napos határidőn túl is érkezik. (III. 625/1922.)

A bejelentés teljesítésének igazolására csak a póstai feladóvevény vagy a bejelentés szelvénye alkalmas. (II. 1025/1929.), ugyanarra tanúbizonyításnak nincs helye (III. 570/1930. és III. 602/1930.) Ha azonban az Intézet a bejelentést első bemutatásakor valamely hiány pótlása miatt visszaadja és azon a bejelentés megkísérlésének tényét és idejét fel nem jegyzi, annak tanúkkal való bizonyítása helyt foghat. (XVII. 1648/1932.) Ugyanígy akkor is, ha az Intézetnél a bejelentést és szelvényét érkezési bélyegzővel el nem látták. (I. 1639/1929.) A bejelentésnek hiánypótlásra visszaadása esetében arra az Intézet záros határidőt tartozik kitéznie, mert ennek hiányában a később visszamutatott bejelentés csak akkor tekinthető elkésettnek, ha az a bejelentésre nyitvaálló és egyben a hiánypótlásra is szükséges időn túl mutatott be. (III. 1783/1929., III. 2069/1929.) Az Intézet a bejelentés teljesítésére h a l a s z t á s t csak akkor adhat, ha a törvényes határidő betartását elháríthatatlan körülmény gátolja. (XVII. 916/1932.) Ennek megfelelően a bejelentés késedelme — halasztás hiányában is — csak akkor nem jár megtérítési felelősséggel, ha azt el nem hárítható esemény (pl. a bejelentéssel megbízottnak a munkaadó tudtán kívül hirtelen rosszullete vagy más akadályozottsága) idézte elő. (II. 1768/1928., XIX. 3391/1930.) A késé-

delem igazolásául szolgált egy esetben az a körülmény is, hogy a bejelentési űrlap vidéken csak hosszabb utánjárás után volt megszerezhető. (II. 2257/1929.) Egyedül a rendeletileg előírt bejelentési formák he nem tartása a bejelentést meg nem törtétté nem teszi, a bejelentés tehát nemcsak az előírt űrlapokon, de egyszerű levélben is teljesíthető, de annak az előírt adatokat hiánytalanul tartalmaznia kell. (II. 2092/1929.) A háztartási alkalmazottak bejelentése tekintetében azonban az erre vonatkozó különleges szabályoktól eltérés: meg nem engedett. (I. 296/1929., XVI. 1748/1931.)

A bejelentés általában csak akkor érvényes, ha az az illetékes Intézetnél tétetett meg. (XVII. 1274/1930., XVIII. 2819/1930., XVII. 8773/1932.) A községi előljáróság által elfogadott, de az Intézethez egyáltalában nem, vagy elkéssetten továbbított bejelentés tekintetében az előljáróságnál beadás időpontja csak akkor vehető figyelembe, ha az előljáróság a bejelentések elfogadása tekintetében az Intézet megbízottja volt. (III. 222/1930.)

Az eddig elmondottak állanak arra az esetre is, amikor a munkaadó a T. 131. §-a értelmében havi vagy heti bérjegyzékekkel jelenti be munkavállalóit. Ha a munkaadó havi bejelentési jegyzék alkalmazására jogosult, azt úgy is teljesítheti, hogy az összesített bejelentéseket egyes hetekre felosztva s hetenként juttatja az Intézethez, de ilyen esetben elengedhetetlen, hogy az egyes hetekre vonatkozó jegyzékek a tárgyi hónapot követő hó 15. napjáig mind az Intézethez érkezzenek. (XVIII. 2833/1933.)

Allandósult gyakorlat egyébként, hogy ha a munkaalépés bejelentése bármely okból elmaradt is, de a munkából kilépés a segélyigény megnyílása előtt bejelentetett, a munkaadó megtérítéssel nem tartozik, mert az intézet a munkaviszonyról így is a biztosított megbetegedése előtt értesült, — ami azonban csak oly esetekben lehetséges, amikor a segélyigény nem a munkaviszonyban, hanem később — a T. 52. §-a szerint passzívás jogán — nyílik meg. (II. 1184/1929., XVII. 1951/1931.) Ugyanígy abból sem keletkezik megtérítési kötelezettség, ha a munkaviszony egy utolsó időrészének bejelentése úgy marad el, hogy a munkaadó a munkából kilépésnek a segélyigény megnyílása után teljesített bejelentésében a kilépés napját a valóságnál korábbi idővel jelöli meg, mert a segélyigény megnyílása idejében a bejelentés hatálya még fennállott. (I. 94/1929., I. 897/1929., II. 1139/1930., XVII. 1876/1931.) Hasonlóképen az sem érinti a korábban már teljesített munkaalépés bejelentésének hatályát, hogy utóbb ugyanazt a munkavállalót a munkaadó kijelenti, — bár a kilépés még be nem következett — és a kijelentésben a kilépés napját fel nem tünteti, utóbb pedig a biztosított megbetegszik. (XVII. 1884/1930.) Ha a munkaadó a biztosított munkaalépését a valóságtól eltérően csak egy későbbi időponttól jelentette be s így a munkaviszony egy része bejelentetlen maradt is, az megtérítést csak akkor eredményez, ha a segélyezés a bejelentetlen

munkaviszony számításbavétele nélkül a biztosítottat meg nem illette volna. (XX. 584/1931.) A munkaadó a megbetegedett alkalmazottjának a segélyezésre jelentkezés céljaira rendeletileg előírt munkaadói igazolványt tartozik adni, de ez az esetleg elmulasztott bejelentést nem pótolja. (I. 2077/1928., XVII. 600/1930.) Ha a munkaadónak arról van is tudomása, hogy munkavállalója nem nála, hanem máshol van főoglalkozásban, a bejelentést csak saját veszélyére mellőzheti, mert annak eldöntése, hogy a munkavállaló melyik helyén van biztosításra kötelezett főoglalkozásban, az Intézetre tartozik, a munkaadó azonban az előtte ismert adatokat is tartozik bejelenteni. (XVII. 3267/1931.) A munkaadó a bejelentést akkor sem mellőzheti, ha a munkavállalója csak ideiglenesen — egy másik munkaadó alkalmazásában kapott szabadsága idején van is alkalmazásában. (XVI. 2783/1933.)

A T. 42. §-a értelmében a biztosítottat a betegsegélyezés — a táppénzsegély kivételével — akkor is megilleti, ha betegségét önmaga szándékosan okozta is, a bejelentés elmulasztása esetében tehát a munkaadó az így folyósított segélyek megtérítésével is tartozik. Ha azonban a biztosított betegségét mások szándékos vagy gondatlan cselekménye okozta, amikor tehát a biztosítottat betegségeből folyóan harmadik személyekkel szemben kártérítés illeti meg, ezt az igényt a T. 201. §-a kiszolgáltatót segélyek értéke erejéig az Intézetre engedélyezi. Ilyen esetben a bejelentést elmulasztott munkaadó megtérítéssel csak akkor tartozik, ha az Intézet a betegség okozójától az említett követelését be nem hajthatja. (I. 658/1925., I. 213/1926.)

A biztosított segélyezési jogosultságának egy különleges módja a T. 52. §-a szerinti ú. n. passzív jogosultság, valamint bizonyos segélynevek és segélyezési módok (T. 31. §. 1., 40. §. 2., 45. §. 2.) esetében az az előfeltétel, hogy a segély csak bizonyos időtartamú előzetes tagság birtokában igényelhető. Az ily jogcímen folyósított segélyezésért is felelős az a munkaadó, aki a nála szerzett és az igény jogossága tekintetében szereppel bírt tagsági időt be nem jelentette, bár az igény megnyílásakor a segélyezett már nem is nála volt alkalmazásban. (II. 258/1927., I. 2509/1931., XVII. 1756/1931., XVII. 4063/1931.) Ha az említettek szerint szükséges tagsági idő több munkaadónál szereztetett meg és annak bejelentése tekintetében több munkaadó követett el mulasztást, a segélyezés költségeit a mulasztó munkaadók egyenlő részben s nem egyetemleg tartoznak megtéríteni. (I. 2509/1931., XVII. 3774/1931., XVII. 4063/1931.) A segélyezéshez szükséges előző tagsági idő számításánál az utolsó munkanaptól visszafelé kell kiindulni és a T. szerinti időhatáron belül egy korábbi munkaadónál szerzett tagság ideje csak annyiban vehető számításba, ha a szükséges tagsági idő a későbbi munkaviszonyokból nem, vagy nem egészben adódik. (XX. 1354/1931., XVII. 1864/1931., XVII. 5938/1932.) Ha tehát egy munkaadónál szerzett tagsági idő a passzív se-

segélyezésnél szereppel nem bírt, az ily munkaadó a segélyezésért a bejelentés hiánya esetében sem felelős. (XX. 584/1931.) Ha a pénztár a segélyezést — mert a megbetegedéshez kapcsolódott aktív tagságról nem tudott — passzív jogon folyósította, akkor az a munkaadó, aki a passzív jogosultsághoz szükséges tagsági időnek nála szerzett részét nem jelentette be, megtérítéssel nem tartozik, — kivéve azt az esetet, ha az aktív jogosultság is az ő alkalmazásában alapoztatott meg. (XIX. 1205/1930., XVI. 71/1931.) Amikor azonban a segélyezés a biztosítottat aktív tagsági jogán illette meg, az a munkaadó, akinél ez a tagság szereztetett s aki annak bejelentését elmulasztotta, nem védekezhet azzal, hogy a segélyezés különben passzív jog számításával is igényelhető lett volna, mert az aktív tagság fennállása a passzív tagságot kizárja, az utóbbi csak az előbbinek hiányában érvényesíthető. (II. 1126/1929.)

A munkaadó felelősége létesülhet még a már elmondottakon felül akkor is, ha a munkavállaló munkábalépését idejében bejelentette, de a javadalmazásnak helyes összegben bejelentése vagy később a szolgálat folyamán beállott javadalomváltozás bejelentése tekintetében mulasztást követett el. Amennyiben a munkaadó visszamenő hatállyal emeli munkavállalója fizetését, annak a kötelező biztosítás tekintetében csak a felemelt fizetés folyósításától van hatálya, — a fizetésemelés tehát nem az elhatárolástól, hanem a folyósítástól 8 nap alatt jelentendő be. (II. 567/1930., I. 1433/1929., XVII. 8669/1932., XIX. 1819/1930.) A munkaadó által alkalmazottjának fizetett karácsonyi ajándék a javadalmazásba csak akkor számít be, ha annak fizetése szerződésben kikötöttet, ennek hiányában tehát a bejelentés nem kötelező. (4. sz. jogegys. határ.) Mindazokban az esetekben, amikor csak a segélyezés mértékére irányadó javadalmazás bejelentése tekintetében merült fel mulasztás, a felelősség arra a különbözetre szorítkozik, ami a bejelentett és a tényleg folyósított javadalmazások szerinti napibérosztályoknak megfelelő segélyek között adódik. Ez a különbözet is azonban csak akkor, illetve olyan segély tekintetében térítendő meg, amely a késelemes bejelentés előtt már megnyílt. Így ha a biztosított kezdetben csak gyógykezelést kapott, táppénzt pedig csak egy későbbi időponttól, vagy ha kezdetben táppénzt, azután szülési segélyt folyósítottatott és a munkaadó a fizetésemelkedést 8 napon túl ugyan, de az előbbi esetben a gyógykezelés, utóbbi esetben a táppénzsegélyezés ideje alatt bejelentette, az első esetben a megtérítési kötelezettség létre sem jön, a második esetben pedig csak a táppénzsegély különbözetére terjed ki. (XIX. 2765/1933., III. 823/1929.)

A munkaadó felelősségét eredményezheti a továbbiakban az is, ha a bejelentett és a segélyezési jogosultság vagy a segélyezés mértéke s időtartama tekintetében jelentőséggel bíró adatok a valóságnak meg nem felelnek, — a felelősségnek ilyenkor azonban az is előfeltétele, hogy a valótlan bejelentés folytán

az Intézetet — aki a bejelentés adatainak valóságában megbízható — az egészben vagy részben jogosulatlan segélyezéssel károsodás érje. A bejelentéseket az Intézet ugyanis csak alakilag tartozik vizsgálni mindaddig, amíg annak tartalmi valósága — amelyért a munkaadó felelős — aggályossá nem válik. (XIX. 3098/1931., I. 734/1927.) Így ha a valótlán tartalmú bejelentés azért lehetett az Intézet előtt aggálytalan, mert az a munkaadó cégbélyegzőjével is el volt látva, a munkaadót nem mentheti az a körülmény, hogy a cég bélyegzőjét egyik alkalmazottja jogosulatlanul használta. (I. 2309/1929., XVII. 1999/1930.) Amikor a valótlán tartalmú bejelentés folytán arra nem jogosult (nem bizt. kötelezett) segélyeztetett, a segélyezés megtérítendő költségeibe a munkaadó nem számíthatja be a segélyezett után már fizetett biztosítási járulékokat. (I. 828/1929.) A károsodás lehető elkerülése érdekében azonban az Intézet is kellő gondosságra köteles. Így ha a bejelentésben a javadalmazás összege nyilvánvaló és így az Intézet részéről is észlelhető tévedésből jelöltetett meg a ténylegesnél nagyobb összeggel, a munkaadó megtérítéssel nem tartozik. (I. 734/1927., I. 2017/1929., XVII. 5939/1932.) Ha viszont a bejelentés fölapján és szelvényén a javadalmazás összege ellentétesen van megjelölve, az Intézet a segélyt az ellentét kivizsgálása előtt csak saját veszélyére folyósíthatja. (I. 853/1930.) A javadalmazásnak a ténylegesnél alacsonyabb összegben bejelentése sem eredményezi a segélykülönböt megtérítését akkor, ha a bejelentett az illető munkaadónál 4 hétnél rövidebb ideig állott munkában, amikor is a segélyezésnél a korábbi munkaviszonyában elért keresetet kellett, hogy az Intézet figyelembe vegye. (XVII. 1488/1929.) Ha a bejelentés a való adatok feltüntetésével teljesített és ez alapon az Intézet a bizt. kötelezettséget megállapította és segélyezést is folyósított, a munkaadót azért nem terheli felelősség akkor sem, ha utóbb a bizt. kötel. hiánya és a bejelentés szükségtelensége állapították is meg. (XVIII. 1974/1931.) Ha viszont a bejelentés a bizt. kötel. hiánya folytán nem volt kötelező és a munkaadó a bejelentést csak az Intézet felhívására teljesíti is, de abban a bejelentés előtti tiltakozását fel nem emelve utóbb pedig a bizt. kötel. hiánya megállapítást nyer, a munkaadó felelősségét nem védheti ki azzal, hogy a bejelentést csak az Intézet felhívására tette meg. (XVII. 2601/1930., XVII. 1677/1931., XVII. 4237/1931.)

Az eddig elmondottakon felül az Intézetet a segélyezés folyamán úgy is érheti károsodás, hogy a jogosulatlan segélyezésre a munkaadó által megbetegedett alkalmazottjának kiadandó munkaadói igazolvány tartalmaz a valóságtól eltérő adatokat. Mint a bejelentés körüli tévedéseknél, itt is érvényes az a szabály, hogy nyilvánvaló — az Intézet által is észlelhető — tévedések esetében az okozott kár a munkaadó és az Intézet között megosztandó. (II. 20/1925., I. 147/1927.) Ha a bejelentésben nagyobb kereset volt feltüntetve, mint utóbb a munkaadói igazolványban, az Intézet a bejelentett kereset szerinti nagyobb összegű segélyt az ellentétek tiszt-

tázása nélkül csak saját veszélyére folyósíthatja. (III. 1739/1929., XX. 2483/1930., XVI. 2586/1931., XVII. 2140/1931.) Ugyanez az eset akkor is, ha a segélyezésbevételekor az Intézet külellenőre előtt tett nyilatkozatában a munkaadó nagyobb keresményt igazol, mint amit a bejelentésben feltüntetett s az ellentétre figyelmeztetve nem lesz. (XVI. 3541/1931.) Ha a segélyezés aktív jogon s oly alapon folyósított, hogy a munkaadói igazolványban a megbetegedésig tartott munkaviszony igazoltatott, pedig az már korábban megszűnt, a munkaadó mégsem tartozik megtérítéssel akkor, ha a passzív jogosultság fennállott, mert így az Intézet nem károsodott. (III. 2028/1929.) A jogosulatlan segélyezés oly eseteiben, mikor arra a munkaadó mulasztása és a segélyezett rosszhiszemű magatartása együttesen hatottak közre, a segély megtérítésére egyedül a munkaadó köteles. (II. 60/1930.)

A munkaadó az Intézetnél segélyezésre jelentkező biztosítottnak adott munkaadói igazolványban arra is nyilatkozni tartozik, hogy alkalmazottja igényelheti-e s ha igen: mennyi időre a teljes javadalmazását betegsége folyamán — mert a T. 37. §-a értelmében annak a biztosítottnak, aki betegsége tartama alatt teljes javadalmazását bizonyos időn át munkaadójától megkapja vagy jogszerűen követelheti, erre az időre táppénz nem jár. Az említett nyilatkozatnak különösen azt kell híven feltüntetnie, hogy nincs-e oly szolgálati szerződés, amely a munkavállalónak betegsége idejére hosszabb időre biztosítja a szolgálati illetményeit, mint az általánoságban az ily érvényű jogszabályok teszik. A szolgálati szerződés különben érvényesen megállapíthatja, hogy az alkalmazott betegsége idejére fizetését nem igényelheti (3. sz. jogegys. határ.), a törvényes felmondási időre járó illetményekről azonban az alkalmazott le nem mondhat. (II. 1950/1929., XIX. 3352/1931.)

A T. 42. §-a alapján az Intézet a biztosítottól a készpénzsegélyezést megvonhatja, ha oly magatartást tanúsít, amely őt az ily segélyezésre érdemtelenné teszi s az Intézet ezt az őt megillető betegellenőrzés útján megállapítja. Ha tehát az Intézet a segélyezett ellenőrzését nem kellő eréllyel fogatosítja s így oly segélyezést folyósít, amelyet megvonni is jogosult lenne, az ily segélyezést a bejelentést elmulasztó munkaadó megtéríteni nem tartozik. (III. 145/1924., I. 75/1925.) Nem mentheti azonban magát ily címen az a munkaadó, aki egyidejűleg tudomással bírt a biztosítottnak a segélyezés alatti kifogásolható magatartásáról s ezt az Intézetnek tudomására nem hozta. (II. 790/1927.) Ha viszont kétségtelen, az, hogy az Intézet a gyógykezelés irányításában s az alkalmazott gyógymód tekintetében nem kellő gondossággal járt el s ezzel a segélyezés időtartamát fölösen meghosszabbította, a bejelentést elmulasztott munkaadó csak oly összegű segélyezési költségért felelős, amennyi kellő gyógymód alkalmazása esetében merült volna fel. (XVII. 394/1931.) Ha a segélyezett kifogásolható magatartása olyan

természetű volt, hogy arról az Intézet kellően gondos ellenőrzés útján sem szerezhették tudomást, a bejelentést elmulasztó munkaadó a betegellenőrzés hiányosságával nem védekezhetik sikeresen. (I. 964/1930.)

A bejelentést elmulasztó vagy valótlan adatok igazolásával az Intézetet megkárosító munkaadó felelősségének összegszerű terjedelme tekintetében általános érvényű szabály, hogy csak az Intézet által már ténylegesen folyósított segélyezés költségei térítendőek meg. (IV. 272/1922.) A felelősség terjedelme különben nem korlátozódik csak arra a költségrészre, ami a bejelentés késedelmes teljesítéséig merült fel, hanem a törvényes segélyezési időn belül felmerülő összes költségekre kiterjed akkor is, ha a segélyezés nem is egyhuzamban, hanem a T. 45. §. szerinti 4 hétnél nem rövidebb megszakításokkal s anélkül adatott, hogy a segélyezett a megszakítás idejében újabb tagságot szerzett volna. (I. 766/1926., I. 663/1930.) A gyógykezelési és gyógyszerköltségek az ugyanarra az időre egyébként járó táppénz felelősségében térítendőek meg a segélyezés első 3 napjára is, amelyre különben táppénz nem is igényelhető. (XVII. 3656/1931.) Ha a segélyezésbevétele vagy a biztosítottat megillető segélyezési összeget meghaladó segélyezés a munkaadó valótlan, tartalmú bejelentése vagy igazolása alapján történt, a segélyezés folyamán azonban annak jogosulatlanságát az Intézet megállapította, a megtérítés csak arra a segélyezési részletre korlátozódik, amelyik az említett megállapítás lehetőségéig merült fel. (XVII. 4117/1931., XVII. 5236/1932.) Ha az ily megállapítás lehetősége arra az időre esik, amikor a segélyezett kórházi ápolásban van, de az Intézet az ily segélyezést az ápoltnak súlyos állapotára tekintettel azonnal be nem szüntethette, a megtérítés a segélyezésnek addig az időpontjáig terheli a munkaadót, amikor a gyógyintézeti ápolás veszély nélkül megszüntethető volt vagy lett volna. (XVII. 2081/1931.) A passzív vagy előző tagsági időtől függően folyósított segélyezést a bejelentést elmulasztott munkaadó a segélyezés megnyílásakor esetleg magasabb napibérosztály szerinti összegben téríti meg akkor is, ha nála a segélyezett korábban alacsonyabb napibérosztály szerinti keresetet ért is el. (XVII. 6867/1932.) A megtérítési kötelezettség tekintetében a szülési segélyezés költségei a betegségi segélyezés költségeivel azonos elbírálás alá esnek (I. 311/1924.) és a felelősség a szülési segélyezés egymást követő időbeli összes nemeire is kiterjed akkor is, ha a bejelentés elkésletten, bár a gyermekágyi vagy szoptatási segély folyósítása előtt teljesítették is. (I. 866/1926.) A megtérítendő költségek közé tartozik az a perköltség is, amit az Intézet a biztosított által a segélyezés iránt indított perben visel, ha erre a perre a munkaadó bejelentési mulasztása adott okot. (I. 2349/1929.)

Az eddig tárgyalt rész a munkaadó felelősége feltételeinek és terjedelmének arra az esetre vonatkozott, amikor a bejelentés vagy igazolás tekintetében mulasztó munkaadónak munkavállalója

természetes megbetegedés vagy nem üzemi balesetből folyóan jutott az Intézet segélyezésébe.

Az üzemi baleset folytán adott segélyezés esetében különbség teendő abban a tekintetben, hogy a sérült munkavállaló betegségi biztosításra kötelezett volt-e vagy sem, továbbá, hogy a munkaadó a balesetbiztosítás terheinek viselésében baleseti bizt. járuléknak, vagy balesetbizt. díjnak fizetésével vesz-e részt? Ha a betegségi biztosítási kötelezettség az üzemi balesetkor fent nem állott, a bejelentés tehát nem is volt kötelező, az a munkaadó, aki baleseti bizt. járulék fizetésére kötelezett, csak a segélyezés első 4 hetének költségeit — kivéve a költségesebb gyógyászati segédeszközökét — viseli. Ez a bejelentési mulasztás hiányában is fennálló felelősség abban leli indokát, hogy az üzemi baleset első 4 hetének segélyezési költségei a betegségi biztosítási ágazatnál számoltatnak el, minthogy azonban a betegs. bizt. kötelezettség alá nem eső munkavállaló után a munkaadó betegségi bizt. járulékot nem fizet, ehelyett a segélyezés költségeit kell, hogy viselje. A baleseti bizt. díjat fizető munkaadó javára azonban a T. ily kedvezményt nem nyújt, hanem az ily munkaadót betegs. biztosításra nem kötelezett és be nem jelentett munkavállalója üzemi balesete esetére az összes — 4 héten túli — segélyekért is felelőssé teszi, kivéve a baleseti járadékokat.

Ha viszont az üzemi balesetet szenvedett munkavállaló betegségi biztosítás kötelezettsége alá is tartozott, a bejelentését elmulasztó munkaadó felelőségének ismét más a terjedelme akkor, ha a munkaadó a balesetbiztosítás terheinek viselésében baleseti biztosítási járuléknak, és más, ha balesetbizt. díjnak fizetésével vett részt. A balesetbiztosítás terheit ezek évenkénti felosztása útján balesetbiztosítási járulék fizetésével viselő munkaadó ugyanis a betegségi biztosításra is kötelezettnek üzemi balesete esetében — ha a bejelentést elmulasztja — ugyanúgy az első négy hét segélyezési költségeit viseli csak, mintha a sérült betegségi biztosításra kötelezett nem lenne, mert a 4 héten túli költségek a baleseti ágazatra számoltatnak el, ehhez pedig a baleseti biztosítási járulékot fizető munkaadó már úgyis teljes mértékben hozzájárul. Ennél sokkal terhesebb annak a munkaadónak a felelősége — természetesen csak a bejelentés elmulasztása esetében — aki a balesetbiztosítás terheinek viselésében csak heti balesetbiztosítási díj fizetésével vesz részt és akit a be nem jelentett és betegségi biztosításra is kötelezett munkavállalójának baleseti segélyezési költségei — a baleseti járadékot kivéve — az első 4 héten túli részletek tekintetében is terhelnék. (III. 1926/1929.)

A munkaadó megtérítési kötelezettségének további — ezúttal már a bejelentési kötelezettség teljesítésétől független — jogcímét állapítja meg a T. 168. §-a arra az esetre, ha a munkavállaló betegségi jogát a munkaadónak az a mulasztása okozta, hogy a hatóság által

előrendelt egészségvédő óvórendszabályokat vagy óvóintézkedéseket nem fogantatosította, vagy azok betartását nem kellő eréllyel ellenőrizte. (XVII. 536/1932., XVI. 627/1933.)
 Ugyanez a megtérítési kötelezettség terheli a munkaadót akkor is, ha ő vagy megbízottja a biztosított betegségét szándékosan okozta.

Főként a betegségi segélyezés kiszolgáltatásának módja tekintetében érinti csak a munkaadó felelősségét a T. 53. §-ában szabályozott az az eset, amikor a kötelezetten vagy akár a munkaadó által önkéntesen biztosított a munkaadó megbízásából külföldön tartózkodik és ott vagy a biztosított maga, vagy a vele együtt tartózkodó családtagja megbetegszik. Ilyenkor a szükséges segélyeket közvetlenül a munkaadó tartozik kiszolgáltatni és igazolt költségeit néki az Intézet utóbb megtéríti. A munkaadó ilyen esetben maga tartozik nemcsak az alapszabályszerű készpénzsegélyek folyósításáról, de a természetbeni gyógykezelésről és kórházi ápolásról is gondoskodni, illetve annak költségeit előlegezni, ezeket az előbbi költségeket azonban az Intézet csak a T. 39. §-a szerinti korlátok között — vagyis csak abban a részben téríti meg, amely a gyógykezelés idejére különben — keresőképtelenség esetében — igényelhető táppénz 50%-át meg nem haladja. Az esetleg viselt kórházi ápolás költségeinek megtérítendő részlete tekintetében a T. külön nem rendelkezik, de nem lehet kétséges, hogy az nem terjedhet tovább annál az összegnél, amit az Intézet a T. 48. §-a értelmében az ápolás sürgős szükségé esetében igénybevett magánkórházi, illetve beutalás nélküli ápolás esetében viselne. A munkaadónak most tárgyalt közvetlen segélyezési kötelezettsége addig tart, amíg a beteg biztosított vagy annak beteg családtagja a belföldre vissza nem tér. (II. 2840/1929.) Ugyanígy alakul a helyzet akkor is, ha a beteg a munkaadótól külföldi tartózkodásra kapott megbízás visszavonása után a belföldre vissza nem tér. Az eddig említettekől okoszerűen következik az is, hogy az a biztosított, aki a munkaviszonyával össze nem függő okból — pl. szabadsága idején — és nem a munkaadó megbízásából történt külföldi tartózkodása alatt szorult betegsegélyezésre, azt csak közvetlenül az Intézettől igényelheti. (XVIII. 1777/1931., XVI. 6805/1932.)

Mindazok a perek, amelyek a munkaadónak eddig részletezett megtérítési felelősségének fennállása és terjedelme tekintetében az Intézet és a munkaadó között felmerülhetnek, az 1932. IV. t.-c. értelmében társadalombiztosítási bírói útra tartoznak. Ha a segélyezést az Intézet azután folyósította, miután arra őt a biztosított által indított perbeli ítélet kötelezte, ennek az ítéletnek ténymegállapítása a munkaadó megtérítési kötelezettsége tárgyában utóbb keletkező perben úgy a biztosítási kötelezettség, mint a segélyezés egyéb előfeltételei és tényezői (keresőképtelenség, napibérosztály stb.) tekintetében ítélt dolgot csak akkor képez, ha a munkaadó az Intézet

perbehívása folytán már a segélyezési perben is résztvett. (XVI. 1985/1929., XVII. 3526/1930., XVII. 72/1931., XVII. 10.192/1932., XVII. 2037/1933.) Ha a segélyezés megtérítése iránt indított perben az nyer megállapítást, hogy a munkaadó a bejelentést a törvényes határidőn túl, de a segélyigény megnyílása előtt teljesítette, a perköltségekben az Intézet marasztalható. (XVII. 2034/1933.) Ha a munkaadó a megtérítéséről azért mentetik fel, mert a valónak meg nem felelő adatok dacára sem károsodott az Intézet, a perköltségekben az Intézet nem marasztalható, hanem azok a felek között megszüntetendők. (III. 2727/1929.) A munkaadó megtérítési kötelezettsége iránti perben hozott elsőbírói ítélet fellebbezésének megengedettsége egyedül a fellebbezési értékhatártól függ s érészben az 1930:XXXIV. t.-c. 24. §. 2. bekezdése nem irányadó. (XVII. 12.163/1932.) Vonatkozik ez arra az esetre is, ha a perben a biztosítási kötelezettség mint előkérdés nyert is elbírálást. (XIX. 13.624/1932., XVII. 4328/1933.)

JOGALKOTÁS.

Új jogszabályok.

Gazdavédelem. A 14.000/1933. M. E. sz. r. (alaprendelet) alapján körülbelül 90.000 gazda kérte birtokának védetté nyilvánítását. Miután azonban sokan közülük nem tettek eleget azoknak a minimális fizetéseknek sem, amelyeket az alaprendelet előírt, máris több mint kétezer esetben elrendelték a védettség megszüntetését és még több esetben állana elő ugyanaz a helyzet. Ennek lehető elhárítását célozza a 4150/1934. M. E. sz. rendelet.

E rendelet szerint, ha a védettség megszüntetését kéri a hitelező, a bíróságnak jogában áll a védettség megszüntetése kérdésében való határozathozatal előtt megállapítani, hogy az adós a megszüntetést kérő hitelező irányában mily szolgáltatás teljesítésével tehet eleget a rendeletben megszabott kötelezettségének és módot nyújtani az adósnak arra, hogy az ilykép meghagyott szolgáltatást teljesítse, illetve már teljesített szolgáltatását megfelelően kiegészítse és ez esetre a törlés mellőzését biztosítsa. Ha pedig az adós így sem teljesít és ennél fogva még így is beálltak a védettség megszüntetésének előfeltételei, a bíróság a „védett birtok” feljegyzés törlésének elrendelését az adós kérelmére legkésőbb 1934. augusztus 31. napjáig végzéssel felfüggesztheti, ha 1. a gazdaadós rendkívül súlyos károsodás folytán jutott abba a helyzetbe, hogy kötelezettségének egyelőre nem tud eleget tenni, vagy 2. ha a gazdaság az ez évi termés betakarításáig a védettség fenntartása végett szükséges fizetések teljesítésére előreláthatólag amúgysem szolgáltat kellő jövedelmet, avagy végül, ha a védettség telekkönyvi feljegyzésének törlését oly követelés alapján kéri, amely a védett ingatlanokon bejegyzett jelzálogjoggal